

Фесенко О.М.

Науково-дослідний інститут публічного права

СУЧАСНИЙ СТАН АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану адміністративно-правового захисту інвестицій в Україні. Автор відзначає, що найважливішим складником адміністративно-правового захисту інвестицій є система державних гарантій прав національних та іноземних інвесторів та робить її детальний розгляд. Визначено, що під державними гарантіями захисту інвестицій у загальному вигляді розуміються способи, засоби, методи, умови, зобов'язання, які створює та використовує держава для забезпечення інвестиційної діяльності. При цьому необхідно зауважити, що однією з основних гарантій усе ж таки є забезпечення рівних прав для всіх суб'єктів під час здійснення інвестиційної діяльності. З'ясовано, що, незважаючи на чималу кількість нормативних актів, що містять норми про гарантії інвесторам, спектр наявних в українському законодавстві гарантій захисту не настільки вже й великий. Усі вони були переписані в Законі України «Про режим іноземного інвестування», який в нинішньому вигляді зводиться лише до регулювання відносин, пов'язаних з державними гарантіями захисту прав іноземних інвесторів під час здійснення ними інвестицій на території України. Наголошено, що в інвестиційному праві державні гарантії у сфері інвестиційної діяльності розглядаються як встановлені на підставі норм інвестиційного законодавства та міжнародних угод зобов'язання держави в сфері правового забезпечення інвестиційної діяльності, прийняті з метою забезпечення збереження власності та фактичної реалізації прав інвесторів на своїй території. Зроблено висновок, що інститут надання гарантій захисту інвестицій є одним з найважливіших інститутів інвестиційного права, покликаних забезпечити належний інвестиційний режим відповідно до норм національного законодавства та міжнародних угод у сфері інвестиційної діяльності. Незважаючи на проголошення відповідних правових гарантій, недостатня розробленість механізму правового захисту, нестабільність суміжних галузей права є найбільш вразливим місцем національного інвестиційного законодавства України. Такий стан речей створює додаткові труднощі та двозначність у законодавчому забезпеченні адміністративно-правового режиму захисту інвестицій, що в кінцевому результаті не сприяє поліпшенню інвестиційного клімату в країні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, адміністративно-правовий захист інвестицій, гарантії захисту, державні гарантії захисту інвестицій.

Постановка проблеми. З метою дослідження правового забезпечення захисту прав та інтересів як національних, так і іноземних інвесторів, що здійснюють інвестиції на території України, необхідно підкреслити, що одним з найбільш значущих чинників у процесі формування сприятливого інвестиційного клімату є високий рівень національного адміністративно-правового захисту інвестицій. Найважливішим складником адміністративно-правового захисту інвестицій є система державних гарантій прав національних та іноземних інвесторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цієї проблематики торкалися у своїх роботах такі теоретики та практики, як: В. Коссака, Г. Грищенко, О. Семерак, О. Зельдіна, В. Поєдинок, О. Охотнікова, О. Поляк, О. Хрїмлі та інші. Втім наявні

натепер проблемні питання потребують пошуку нових підходів до їх вирішення.

Мета цієї статті полягає у тому, щоб проаналізувати сучасний стан адміністративно-правового захисту інвестицій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, для залучення необхідних іноземних ресурсів стає очевидною нагальна необхідність формування надійного та привабливого інвестиційного клімату в країні, без якого здійснення поставлених завдань у короткостроковій перспективі є вкрай складним, а в окремих випадках і зовсім неможливим.

Якщо провести паралель щодо розвитку іноземного інвестування в Україні у часі, то треба констатувати, що найбільший обсяг надходжень іноземних інвестицій в Україну відбувся

у 2008 році – 10913 млн дол. США, що було в 6,4 раза, або на 9198 млн дол. США більше ніж у 2004 році. Значне скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій у 2009 році значною мірою пояснюється світовою економічною кризою – обсяг надходжень зменшився порівняно з 2008 роком на 55,9%, що становило 6097 млн дол. США. У наступний період, з 2010 до 2012 року, спостерігається поступове зростання іноземних інвестицій, обсяг надходжень яких у 2012 році збільшився до 8041 млн дол. США. Але вже в 2013 році політична нестабільність в Україні призвела до значного зменшення надходжень іноземних інвестицій, які становили у 2014 році всього 410 млн дол. США, тобто всього 9,1% від обсягу надходжень у 2013 році. У 2015 і 2016 роках ситуація почала дещо покращуватись, обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив відповідно 2961 і 3130 млн дол. США, що між тим значно менше ніж у 2012 році. Але невиправдання надій на стабілізацію політичної ситуації, боротьбу з корупцією, ефективність економічних реформ знов призвело до скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій, обсяг яких в 2017 році порівняно з 2016 роком зменшився майже на 30%. Незначне збільшення надходжень у 2018 році, всього на 153 млн дол. США, або на 6,9%, продовжує свідчити про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну з початку року становить 1,81 мільярда дол. США. Найбільшими країнами-інвесторами є Кіпр та Нідерланди. Про це свідчать дані Держстату. Отже, найбільші інвестори в економіку України в 2019 році (станом на 1 січня) є Кіпр – 761 млн дол. США, Нідерланди – 438 млн дол. США, РФ – 220 млн дол. США, Швейцарія – 133 млн дол. США, Німеччина – 89,9 млн дол. США. Станом на 1 жовтня 2019 року картина серед переліку вищезазначених інвесторів дещо змінюється: Кіпр – 10,3 млрд дол. США, Нідерланди – 7,5 млрд дол. США, Великобританія – 2 млрд дол. США, Німеччина – 1,7 млрд дол. США, Швейцарія – 1,6 млрд дол. США. Усього Держстатом було нараховано 34,7 млрд дол. США іноземних інвестицій в економіку України, при цьому 78% з них (27,2 млрд) припадає на країни ЄС. Серед топ-сфер, куди іноземці інвестують в Україну: промисловість – 32,9%; оптова і роздрібна торгівля – 16,2%; фінансова та страхова діяльність – 12,9%; операції з нерухомістю – 12,9%; професійна, наукова та тех-

нічна діяльність – 6,5%; інформація та телекомунікації – 6,5% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій (22 млн дол. США) [1].

Отже, завдання залучення інвестицій для економічного розвитку країни є натеper одними з актуальних та пріоритетних. В Україні ще в 1992 році було прийнято Закон «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» [2]. Метою створення спеціальних (вільних) економічних зон є залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України [2].

Так, у 2015–2016 роках у 5 спеціальних (вільних) економічних зонах та на 7 територіях пріоритетного розвитку реалізовувалось 66 проєктів, якими передбачалось надходження інвестицій в обсязі 870,7 млн дол. США, з них у спеціальні (вільні) економічні зони – 380,9 млн дол., що становило 43,7% загального обсягу, на території пріоритетного розвитку – 489,8 млн. дол., або 56,3%. До цих спеціальних економічних зон належать: СЕЗ «Донецьк» – передбачено реалізацію одного інвестиційного проєкту, СЕЗ «Закарпаття» – 11 проєктів, СЕЗ «Яворів» – 34 проєкти, С(В)ЕЗ «Порто-Франко» та СЕЗ «Рені» – 11 проєктів [3]. Але нестабільна політична ситуація в країні, тіньова економіка та корупція на цих територіях, зміна законодавства не надали можливості повною мірою використовувати запроваджені пільгові митні, податкові, валютно-фінансові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних інвесторів. Недоліки функціонування спеціальних (вільних) економічних зон призвели до скорочення інвестиційних проєктів на цих територіях. Дослідження структури капітальних інвестицій за джерелами фінансування показало, що в їх складі є позитивні структурні зрушення, які відбулися за рахунок збільшення обсягу та частки капітальних інвестицій за кошти державного бюджету та кошти місцевих бюджетів. Також у структурі капітальних вкладень збільшилась частка власних коштів підприємств та організацій, що свідчить про те, що підприємства та організації не дуже розраховують на отримання кредитів та на інші джерела фінан-

сування, а вкладають власні кошти у придбання матеріальних і нематеріальних активів [4].

Отже, умовами залучення іноземних інвестицій в Україну є політична, економічна та фінансова стабільність, вдосконалення законодавчих актів з регулювання інвестиційної діяльності та інвестиційних гарантій захисту інвестицій.

В юридичній науці поняття «гарантія» традиційно визначається як система забезпечення реальності прав, встановлених законодавством. В інвестиційному праві державні гарантії у сфері інвестиційної діяльності розглядаються як встановлені на підставі норм інвестиційного законодавства та міжнародних угод зобов'язання держави в сфері правового забезпечення інвестиційної діяльності, прийняті з метою забезпечення збереження власності та фактичної реалізації прав інвесторів на своїй території.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» державні гарантії захисту інвестицій – це система правових норм, які спрямовані на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій [5].

Згідно з юридичною енциклопедією за редакцією Ю. Шемшученка, державні гарантії захисту іноземних інвестицій – це законодавчо встановлені гарантії з боку держави з метою забезпечення належного правового режиму інвестиційної діяльності та заохочення вкладання іноземного капіталу в пріоритетні галузі економіки України [6].

В.Д. Чернадчук під гарантіями прав інвесторів розуміє створення певних умов, які забезпечують учасникам інвестиційних відносин незалежно від суб'єктивних причин можливість завжди здійснювати інвестиційну діяльність [7, с. 22]. Також Н.Г. Дороніна, дотримуючись аналогічної позиції, уточнює, що під гарантіями розуміються конкретні зобов'язання, прийняті на себе державою у зв'язку зі здійсненням інвестування [8, с. 86].

В.В. Поєдинок пропонує використовувати єдине поняття «гарантії прав та законних інтересів інвесторів» та визначати їх як систему господарсько-правових засобів, спрямованих на створення спеціальних можливостей реалізації та захисту прав та законних інтересів інвесторів з метою компенсації певних інвестиційних ризиків. Зазначені гарантії класифіковано на: 1) гарантії реалізації прав інвесторів; 2) гарантії реалізації

законних інтересів інвесторів; 3) гарантії захисту прав та законних інтересів інвесторів [9, с. 238].

Досліджуючи правовий режим інвестиційної діяльності, деякі автори доходять висновку, що «наявний в Україні національний режим господарської діяльності вкрай непривабливий для іноземних інвесторів та принцип національного режиму в Україні має бути доповнений системою реальних пільг та гарантій для іноземних інвесторів» [7, с. 72]. Теза далеко не беззаперечна і навряд чи вона може служити стратегічною метою в сфері вдосконалення законодавства про правові гарантії інвесторам.

О.М. Охотнікова та О.І. Гафинець зазначають, що державні гарантії захисту іноземних інвестицій – це визначені законодавством способи та засоби захисту іноземних (прямих і непрямих) інвестицій, що встановлюються державою з метою охорони прав та інтересів іноземних інвесторів [10, с. 112].

Своєю чергою О.Г. Хрімлі зазначає, що державні гарантії захисту інвестицій: 1) це спосіб захисту прав інвесторів; 2) не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів); 3) не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій; 4) стосуються як національних, так і іноземних інвесторів [11, с. 105].

Отже, під державними гарантіями захисту інвестицій у загальному вигляді розуміються способи, засоби, методи, умови, зобов'язання, які створює та використовує держава для забезпечення інвестиційної діяльності. При цьому необхідно зауважити, що однією з основних гарантій усе ж таки є забезпечення рівних прав для всіх суб'єктів під час здійснення інвестиційної діяльності.

Треба констатувати, що наявна система державно-правових гарантій захисту, встановлених для національних та іноземних інвесторів в Україні, видається досить складною та не цілком ефективною. Ця система має багато рівнів.

По-перше, слід назвати міжнародні конвенції та двосторонні угоди про заохочення та взаємний захист інвестицій з участю України, які передбачають відповідні правові гарантії для інвесторів.

По-друге, закони, що встановлюють загальні гарантії захисту для всіх інвесторів (Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII «Про інвестиційну діяльність» [5]) та спеціальні гарантії захисту для іноземних інвесторів (Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР «Про режим іноземного інвестування» [12]).

По-третє, норми про відповідні гарантії захисту для інвесторів містяться в окремих законах, що регулюють певні види інвестиційної діяльності. Наприклад, такі норми містяться в законах від 03.10.2019 року № 155-IX «Про концесію» [13], від 13.10.1992 року № 2673-XII «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» [14] та від 18.03.1999 року № 514-XIV «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортотополіс Трускавець» [15] тощо.

Незважаючи на чималу кількість нормативних актів, що містять норми про гарантії інвесторам, спектр наявних в українському законодавстві гарантій захисту не настільки вже й великий. Усі вони були переписані в Законі України «Про режим іноземного інвестування», який в нинішньому вигляді зводиться лише до регулювання відносин, пов'язаних з державними гарантіями захисту прав іноземних інвесторів під час здійснення ними інвестицій на території України.

При цьому більшість з названих гарантій захисту для іноземних інвесторів навряд чи можна віднести до реальних гарантій, на що справедливо звертається увага в юридичній літературі [16, с. 101–102].

Отже, державні гарантії захисту інвестицій, які передбачено законодавством України, можна поділити на такі групи:

1. *Гарантії від примусових вилучень, а також від незаконних дій державних органів та їх посадових осіб* (ст. 397 ГК України, ст. 9 Закону України «Про режим іноземного інвестування»). Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації, тобто довільному вилученню з власності іноземного інвестора у дохід держави. Ця гарантія заснована на положеннях Конституції України щодо непорушності права приватної власності і стосується іноземних інвесторів тією самою мірою, що і вітчизняних. Утім державні органи мають право реквізувати іноземні інвестиції для здійснення рятівних заходів у разі стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій на підставі рішень органів, уповноважених на це КМ України. Рішення про реквізицію іноземних інвестицій та умови компенсації можуть бути оскаржені в судовому порядку [12].

Також така група гарантій включає в себе *гарантії дотримання прав і законних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності* (ст. 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність»). Згідно з п. 2 ст. 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність» державні органи та їх посадові особи

не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом [5].

2. *Гарантії компенсації та відшкодування збитків інвесторам* (ст. 397 ГК України, ст. 10 Закону України «Про режим іноземного інвестування»). Відповідно до п. 5 ст. 397 ГК України іноземні інвестори мають право вимагати відшкодування збитків, завданих їм незаконними діями чи бездіяльністю органів державної влади або органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб. Збитки іноземних інвесторів повинні бути відшкодовані за поточними ринковими цінами або на основі обґрунтованих оцінок, підтверджених незалежним аудитором (аудиторською організацією). Пункт 6 ст. 397 ГК України передбачає, що компенсація, яка виплачується іноземному інвестору в порядку відшкодування збитків, повинна бути адекватною, ефективною та визначеною на момент виконання рішення про відшкодування збитків. Сума компенсації за цим рішенням має бути негайно виплачена у валюті, в якій були здійснені інвестиції, чи в іншій прийнятній для іноземного інвестора валюті відповідно до валютного законодавства. Законом може бути передбачене нарахування відсотків на суму компенсації [17].

Згідно зі ст. 10 Закону України «Про режим іноземного інвестування», іноземні інвестори так само, як будь-які інші суб'єкти права, мають право на відшкодування збитків, у тому числі упущеної вигоди і моральної шкоди, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями. Відшкодування збитків та виплата вартості реквізованого майна здійснюються на основі поточних ринкових цін та/або обґрунтованої оцінки, підтверджених аудитором чи аудиторською фірмою [12].

3. *Гарантії в разі припинення інвестиційної діяльності* (ст. 399 ГК України, ст. 11 Закону України «Про режим іноземного інвестування»). У разі припинення інвестиційної діяльності іноземний інвестор має право на повернення (репатріацію) не пізніше 6 місяців з дня припинення цієї діяльності своїх інвестицій у натуральній формі або у валюті інвестування в сумі фактичного внеску

(з урахуванням можливого зменшення статутного капіталу) без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій у грошовій чи товарній формі за реальною ринковою вартістю на момент припинення інвестиційної діяльності, якщо інше не встановлено законодавством або міжнародними договорами України. Звісно, ці гарантії слід розуміти у контексті існування комерційних ризиків підприємницької діяльності: держава не надає гарантії від звернення стягнення на майно, що становить інвестицію за боргами інвестора, інвестиція може бути вкладена невдало, діяльність інвестора може виявитися збитковою тощо [17].

4. *Гарантії переказу прибутків, доходів та інших коштів, одержаних внаслідок здійснення іноземних інвестицій* (ст. 398 ГК України, ст. 4 Закону України «Про захист іноземних інвестицій в Україні», ст. 12 Закону України «Про режим іноземного інвестування»). Іноземним інвесторам після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів гарантується безперешкодний і негайний переказ (репатріація) за кордон їх прибутків, доходів та інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах внаслідок здійснення іноземних інвестицій. Також ст. 4 Закону України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» встановлює, що іноземним інвесторам гарантується перерахування за кордон їхніх прибутків та інших сум як у карбованцях, так і в іноземній валюті, що отримані на законних підставах.

5. *Гарантії захисту інвестицій у разі зміни законодавства* (п. 2 ст. 397 ГК України, ст. 8 Закону України «Про режим іноземного інвестування»), іменовані в юридичній літературі як стабілізаційні застереження (*stabilization clause*), або «дідові застереження» (*grandfather clause*). Аналіз змісту норм, що закріплюють гарантії від несприятливої зміни законодавства, дає змогу виділити два основні підходи, спрямовані на забезпечення прав інвесторів. У першому випадку йдеться про незастосування протягом певного часу нових нормативних актів щодо відповідних інвесторів (трапляється найчастіше), а в другому – про зміну умов угод з інвестором (наприклад, закони України «Про концесію», «Про угоди про розподіл продукції»).

Значення цієї гарантії зумовлюється тим, що важливим складником сприятливого інвестиційного клімату є стабільність правового регулювання, що передбачає встановлення певного строку, протягом якого діє заборона на законодавчу зміну умов інвестування. Так, згадку про стабілізаційне застереження містять законодав-

ства Російської Федерації, Вірменії, Молдови, Казахстану. Суть такого застереження полягає в тому, що, якщо нове законодавство погіршує становище іноземного інвестора, до нього застосовується автоматично колишнє законодавство аж до закінчення терміну інвестиційної угоди.

Якщо зазначені вище гарантії будуть змінюватися, то протягом 10 років з дня набрання чинності відповідним законодавчим актом на вимогу іноземного інвестора застосовуються державні гарантії захисту іноземних інвестицій, передбачені законодавством, чинним на момент внесення інвестиції. Це правило стосується не всього режиму інвестування, а лише гарантій. У разі, якщо іноземний інвестор є суб'єктом відносин, що можуть бути кваліфіковані як державно-приватне партнерство, гарантії у разі змін законодавства застосовуються згідно зі ст. 20 Закону «Про державно-приватне партнерство». Отже, до прав і обов'язків сторін, визначених договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства, протягом строку його дії застосовується законодавство України, чинне на день його укладення (зазначена гарантія поширюється на зміни цивільного і господарського законодавства, що регулює майнові права та обов'язки сторін, і не стосується змін законодавства з питань оборони, національної безпеки, забезпечення громадського порядку, охорони довкілля, стандартів якості товарів (робіт, послуг), податкового, валютного, митного законодавства, законодавства з питань ліцензування та іншого законодавства, що регулює правовідносини, в яких не діють принципи рівності сторін (державного та приватного партнерів).

6. До складу цієї групи можна віднести також *гарантії стабільності умов законодавства під час здійснення інвестиційної діяльності* (п. 1 ст. 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність»). Пунктом 1 ст. 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність» закріплюється, що умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством (крім податкового, митного та валютного законодавства, а також законодавства з питань ліцензування певних видів господарської діяльності) встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їхні права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору [5].

Висновки. Отже, велика кількість норм про гарантії захисту інвесторів не привела до відпо-

відного підвищення ефективності їх правового регулювання. Саме тому у законодавстві кількість не завжди переростає в якість. Так, з одного боку, спостерігається дублювання норм про гарантії захисту інвестицій у різних нормативних актах, а з іншого – колізії законодавства, коли інвестор одночасно відповідає критеріям, встановленим різними нормативними актами, в яких містяться норми про відповідні гарантії. Це стосується перш за все іноземних інвесторів, тому логічно виникає питання: Чи доцільно взагалі мати спеціальні закони, що регулюють тільки іноземні інвестиції, тоді як прийняті закони, які єдиними нормами регулюють окремі правові форми інвестицій безвідносно до того, іноземна або національна компанія є інвестором? Пропонуємо розглядати національно-правове регулювання інвестицій в Україні як здійснюване загальним законодавством, а отже, відмовитися від встановлення спеціальних гарантій захисту іноземних інвесторів. Досить встановлення для них національного режиму на основі принципу економічної недискримінації, що зберігає вилучення обмежувального характеру для іно-

земних інвесторів, які можуть бути встановлені законами тільки тією мірою, якою це необхідно з метою захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав та законних інтересів інших осіб, забезпечення оборони країни та безпеки держави.

Підбиваючи підсумок вищевикладеного, можна зробити висновок про те, що інститут надання гарантій захисту інвестицій є одним з найважливіших інститутів інвестиційного права, покликаних забезпечити належний інвестиційний режим відповідно до норм національного законодавства та міжнародних угод у сфері інвестиційної діяльності. Незважаючи на проголошення відповідних правових гарантій, недостатня розробленість механізму правового захисту, нестабільність суміжних галузей права є найбільш вразливим місцем національного інвестиційного законодавства України. Такий стан речей створює додаткові труднощі та двозначність у законодавчому забезпеченні адміністративно-правового режиму захисту інвестицій, що в кінцевому результаті не сприяє поліпшенню інвестиційного клімату в країні.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.11.2019).
2. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992 року № 2673-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 50, ст. 676.
3. Надходження та освоєння інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах та на територіях пріоритетного розвитку України. Статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2017. 51 с.
4. Самоєнкова О.В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/48.pdf (дата звернення: 06.12.2019).
5. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 року № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1991, № 47, ст. 646.
6. Юридична енциклопедія: У 6-ти т. / під ред. Ю.С. Шемшученко. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998–2004. 4429 с.
7. Інвестиційне право України : навчальний посібник / Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Чернадчук Т.О. Київ : Університетська книга; Княгиня Ольга, 2005. 384 с.
8. Доронина Н.Г., Семилютіна Н.Г. Государство и регулирование инвестиций. Москва : Городец-издат, 2003. 272 с.
9. Поєдинок В.В. Гарантії для інвесторів у разі примусових вилучень інвестицій. *Вісник господарського судочинства*. 2004. № 2. С. 236–244.
10. Охотнікова О.М., Гафинець О.І. Роль державного управління в механізмі гарантій захисту іноземних інвестицій в Україні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2013. № 5. С. 110–116.
11. Хрімлі О.Г. Захист прав інвесторів у сфері господарювання: теоретико-правовий аспект : монографія. НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 320 с.
12. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 19, ст. 80.
13. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 року № 155-ІХ. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 48, ст. 325.
14. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992 року № 2673-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 50, ст. 676.

15. Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортополіс Трускавець»: Закон України від 18.03.1999 р. № 514-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 18. Ст. 139.

16. Вознесенская Н.Н. Иностранные инвестиции: Россия и мировой опыт (сравнительно-правовой комментарий). Москва : Инфра-М, 2002. 220 с.

17. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 18, № 19–20, № 21–22, ст. 144.

Fesenko O.M. MODERN STATE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF INVESTMENTS IN UKRAINE

The article is devoted to the study of the current state of administrative and legal protection of investments in Ukraine. The author notes that the most important component of administrative and legal protection of investments is the system of state guarantees of the rights of national and foreign investors and makes a detailed review of it. It is determined that the state guarantees of investment protection, in general, means the ways, means, methods, conditions, obligations that are created and used by the state to ensure investment activities. It should be noted that one of the main guarantees is still ensuring equal rights for all entities in carrying out investment activities. It was found that despite the large number of regulations that contain rules on guarantees to investors, the range of protection guarantees available in Ukrainian law is not so great. All of them were rewritten in the Law of Ukraine "On the regime of foreign investment", which in its current form is limited to the regulation of relations related to state guarantees for the protection of the rights of foreign investors in their investments in Ukraine. It is emphasized that in investment law state guarantees in the field of investment activity are considered as established on the basis of investment legislation and international agreements obligations of the state in the field of legal support of investment activities, adopted to ensure ownership and actual realization of investors' rights in its territory. It is concluded that the institution of investment protection guarantees is one of the most important institutions of investment law, designed to ensure proper investment regime in accordance with national legislation and international agreements in the field of investment activities. Despite the proclamation of appropriate legal guarantees, insufficient development of the mechanism of legal protection, instability of related branches of law is the most vulnerable place of the national investment legislation of Ukraine. This state of affairs creates additional difficulties and ambiguity in the legislative provision of the administrative and legal regime of investment protection, which ultimately does not contribute to improving the investment climate in the country.

Key words: investment, investment activity, administrative and legal protection of investments, guarantees of protection, state guarantees of investment protection.